Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Vastine

28.3.2024

Rajavartio-osasto
Ylitarkastaja Noora Nihtinen

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

HE 1/2024 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain ja rajavartiolain 34 g §:n muuttamisesta

Hallintovaliokunta on pyytänyt sisäministeriöltä vastinetta valiokunnalle toimitetuista asiantuntijalausunnoista sekä hallituksen esitystä koskevasta perustuslakivaliokunnan lausunnosta (PeVL 7/2024). Sisäministeriö toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Yleistä

Useimmissa asiantuntijalausunnoissa ja perustuslakivaliokunnan lausunnossa hallituksen esityksen tavoitteita pidettiin kannatettavina ja ehdotettujen säädösmuutosten perusteita painavina ja hyväksyttävinä erityisesti nykyisessä turvallisuustilanteessa. Lausunnoissa muun muassa todettiin, että Suomen on tärkeää reagoida turvallisuustilanteen ja turvallisuusympäristön muutoksiin myös lainsäädäntöä päivittämällä. Rajaturvallisuustoimenpiteiden päivittäminen on merkittävässä roolissa rajaturvallisuuden ylläpitämisessä, valmiuden kehittämisessä ja kriisivalmiuden parantamisessa. Lausunnoissa esitettiin ehdotuksiin eräitä huomioita, joita käydään tarkemmin läpi jäljempänä.

Puolustusministeriön, Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry:n, Päällystöliitto ry:n, Rajaturvallisuusunioni ry:n ja Raja- ja merivartiokoulun lausunnot eivät sisältäneet sellaisia kannanottoja, joita olisi sisäministeriön näkemyksen mukaan tarpeen käsitellä tarkemmin tässä vastineessa.

Eräisiin Rajavartiolaitoksen siviilivirkoihin nimittäminen haettavaksi julistamatta

Oikeusministeriö piti asianmukaisena, että julkisesta hakumenettelystä poikkeaminen on sidottu välttämättömyysvaatimukseen. Ehdotuksen mukaan välttämättömyyttä arvioitaessa otetaan muun muassa huomioon ”Rajavartiolaitoksen suorituskyvyn suojaaminen” (rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain (577/2005) ehdotetun uuden 12 a §:n 1 momentin 3 kohta). Ministeriön mukaan kriteeri on epämääräinen, ja sitä olisi ehdotuksen perusteluiden valossa syytä täsmentää muotoon ”Rajavartiolaitoksen *ja sen kaluston operatiivisen* suorituskyvyn suojaaminen”.

Valtiovarainministeriö totesi ehdotetun 12 a §:n 1 momentin 4 kohdan osalta, että ”muu erittäin tärkeä yleinen etu” on tulkittavissa hyvin laajasti. Ministeriö ehdotti sen muuttamista muotoon ”Rajavartiolaitoksen lakisääteisiin tehtäviin liittyvä erityinen syy”.

Perustuslakivaliokunta totesi, että sääntely muistuttaa läheisesti perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella (PeVL 45/2022 vp) säädettyjä poliisin hallinnosta annetun lain (110/1992) 12 a ja 13 a §:ää. Valiokunnan näkemyksen mukaan ehdotetulle sääntelylle on hyväksyttävät perusteet,

jotka liittyvät yhtäältä Rajavartiolaitoksen henkilöstön turvallisuuteen ja toisaalta Rajavartiolaitoksen kansallisen turvallisuuden kannalta merkityksellisten tehtävien suojaamistarpeeseen. Esityksen tavoitteiden voidaan katsoa kiinnittyvän Suomen perustuslain 18 §:ssä julkiselle vallalle asetettuun velvollisuuteen suojella työvoimaa ja ääritapauksessa myös 7 §:ssä turvattuun oikeuteen elämään, henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen.

Perustuslakivaliokunta kiinnitti kuitenkin sääntelyn täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden kannalta huomiota siihen, ettei rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain ehdotetussa 12 a §:ssä määritellä kovinkaan tarkasti niitä virkoja, joita sääntely koskee. Sääntely eroaa tältä osin esimerkiksi poliisin hallinnosta annetun lain keskusrikospoliisin ja paikallispoliisin virkoja ja virkasuhteita koskevasta sääntelystä. Valiokunnan mielestä sääntelyn soveltamisalaa on syytä täsmentää säädösperustaisesti esimerkiksi lainkohdan perusteluissa mainituilla tarkennuksilla.

Sisäministeriön vastaus:

Sisäministeriö katsoo, että sääntelyyn voidaan tehdä oikeusministeriön ehdottama täsmennys, jonka mukaan välttämättömyyden arvioinnissa otetaan huomioon ”Rajavartiolaitoksen suorituskyvyn suojaamisen” sijasta ”Rajavartiolaitoksen ja sen kaluston operatiivisen suorituskyvyn suojaaminen”. Täsmennys vastaisi lainkohdan perusteluja.

Valtiovarainministeriön esittämän muutosehdotuksen osalta sisäministeriö tuo esiin seuraavaa. Poliisin hallinnosta annetun lain 12 a §:n 1 momentin 4 kohdassa ja 13 a §:n 1 momentin 4 kohdassa on säädetty, että välttämättömyyttä arvioitaessa otetaan huomioon muu erittäin tärkeä yleinen tai yksityinen etu. Kyseinen poliisin osalta voimassa oleva muotoilu on laajempi kuin nyt ehdotettu. Ehdotetun säännöksen mukaan huomioon otetaan vain muu erittäin tärkeä yleinen etu, kun taas muu erittäin tärkeä yksityinen etu on rajattu pois.

Sisäministeriön käsityksen mukaan lähtökohtaisesti tulisi välttää erityisesti saman hallinnonalan turvallisuusviranomaisia koskevan lainsäädännön eroavaisuuksia, jos ne eivät johdu esimerkiksi kunkin viranomaisen toiminnan ja tehtävien erityispiirteistä. Rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain 12 a §:n 1 momentin 4 kohtaa ei olisi perusteltua säätää täysin erilaiseksi kuin poliisin hallinnosta annetun lain 12 a §:n 1 momentin 4 kohta ja 13 a §:n 1 momentin 4 kohta. On myös mahdollista, että ”erittäin tärkeä yleinen etu” voi olla tulkittavissa painoarvoltaan merkittävämmäksi kuin ”erityinen syy”.

Sisäministeriö katsoo, että ehdotettuun 12 a §:ään olisi perustuslakivaliokunnan lausunnossa esitettyjen huomioiden perusteella tarkoituksenmukaista tehdä joitain täsmennyksiä tai rajauksia. Olisi kuitenkin tarpeellista säilyttää säännöksen perusratkaisu, jonka mukaan viran tehtäväala ja konkreettiset virkatehtävät ratkaisisivat sen, kuuluisiko virka säännöksen soveltamisalaan. Säännöksen tarkoituksena on osaltaan vastata niihin suojaamistarpeisiin, joita voi tietyissä olosuhteissa liittyä tiettyihin virkoihin ja virkatehtäviin. Myös lausuntokierroksella esitetyssä palautteessa pidettiin tärkeänä, että säännöksen soveltamisalaan kuuluvat virat rajataan niihin kuuluvien tehtävien perusteella.

Sisäministeriö kannattaa sitä, että säännöstä voitaisiin soveltaa sellaisiin Rajavartiolaitoksen siviilivirkoihin, joiden tehtävät muodostuisivat rajaturvallisuuden ylläpitämisen tai sotilaallisen maanpuolustuksen tehtävistä taikka niihin välittömästi liittyvistä teknisistä tukitehtävistä. Rajaturvallisuuden ylläpitäminen on määritelty laissa (ks. rajavartiolain (578/2005) 2 §:n 6 kohta), minkä lisäksi se on rajavartiolainsäädännössä paljon käytetty ja Rajavartiolaitoksen hallinnonalalla vakiintunut käsite. Rajaturvallisuuden ylläpitäminen tai rajaturvallisuuden ylläpitämiseen liittyvien näkökohtien suojaaminen on säädetty kriteeriksi monissa Rajavartiolaitosta koskevissa säännöksissä (ks. esim. rajavartiolaki, laki henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa (639/2019) ja valtioneuvoston asetus rajavartiolaitoksesta (651/2005)). Ehdotuksen perusteluissa on selostettu melko yksityiskohtaisesti rajaturvallisuuden ylläpitämisen ja sotilaallisen maanpuolustuksen tehtävien sisältöä, ja esityksessä on käyty läpi niihin liittyvää lainsäädäntöä. Sotilaallisen maanpuolustuksen merkityssisältö lienee myös ymmärrettävissä yleiskielen

perusteella. Tekniset tukitehtävät tulisi puolestaan säilyttää säännöksessä siksi, että nykypäivänä teknologian hyödyntäminen on erittäin tärkeässä roolissa myös rajaturvallisuuden ylläpitämisen ja sotilaallisen maanpuolustuksen alalla.

Sisäministeriö toteaa vertailun vuoksi, että poliisin hallinnosta annetun lain 12 a §:n soveltamiseen riittää, että kyseiseen virkaan *kuuluu* säännöksessä mainittuja tehtäviä. Nyt ehdotetun säännöksen soveltaminen edellyttäisi, että virkaan kuuluvat tehtävät *muodostuisivat* rajaturvallisuuden ylläpitämisen tai sotilaallisen maanpuolustuksen tehtävistä taikka niihin välittömästi liittyvistä teknisistä tukitehtävistä. Lisäksi poliisin hallinnosta annetun lain 12 a § kattaa siinä lueteltuihin tehtäviin välittömästi liittyvät esimies- ja tukitehtävät. Nyt ehdotetun säännöksen soveltamisalaan kuuluisivat vain siinä lueteltuihin tehtäviin välittömästi liittyvät tekniset tukitehtävät. Esimiestehtävät ja muut kuin tekniset tukitehtävät, joita voisi olla esimerkiksi hallinnolliset, viestinnälliset ja juridiset tukitehtävät, on rajattu sen soveltamisen ulkopuolelle. Lisäksi ehdotetun säännöksen soveltamisalan ulkopuolelle on rajattu virat, joihin valtioneuvosto nimittää. Poliisin hallinnosta annetun lain 12 a §:ssä ei ole vastaavaa organisatoriseen virka-asemaan liittyvää rajausta. Ehdotettu säännös on näiltä osin rajatumpi kuin poliisin hallinnosta annetun lain 12 a ja 13 a §.

Sisäministeriö ei kannata sitä, että säännöksessä lueteltaisiin tiettyjä virkanimikkeitä, joihin säännöstä voitaisiin soveltaa. Ensinnäkin tällainen sääntelyratkaisu olisi alttiimpi vanhentumiselle, sillä virkanimikkeiden voidaan olettaa kehittyvän ja muuttuvan ajan saatossa. Nyt käytössä olevia virkanimikkeitä saatetaan lakkauttaa ja uusia ottaa käyttöön. Toiseksi virkanimikkeet eivät kaikissa tapauksissa kuvaa viran sisältöä kovinkaan täsmällisesti. Esimerkiksi ylitarkastajan nimike ei kerro viran tehtäväalasta, vaan ylitarkastajia toimii monenlaisissa asiantuntijatehtävissä. Myöskään poliisin hallinnosta annetun lain 12 a §:n soveltamisalaa ei ole määritelty virkanimikkeiden perusteella.

Säännös voitaisiin sen sijaan rajata koskemaan vain asiantuntijatehtäviä. Niillä tarkoitettaisiin erityistä asiantuntemusta vaativia tehtäviä, jotka eivät olisi esimiestehtäviä. Tällainen rajaus vastaisi sen perusteluissa todettua ja kuvaisi täsmällisemmin säännöksen tarkoitusta.

Sisäministeriön näkemyksen mukaan ehdotettua 12 a §:ää voitaisiin muuttaa esimerkiksi seuraavalla tavalla:

12 a §

Rajavartiolaitoksen eräisiin siviilivirkoihin nimittäminen

Rajavartiolaitoksen siviilivirka, jonka tehtävät muodostuvat rajaturvallisuuden ylläpitämisen tai sotilaallisen maanpuolustuksen *asiantuntija*tehtävistä taikka niihin välittömästi liittyvistä teknisistä tukitehtävistä, voidaan täyttää sitä haettavaksi julistamatta, jos tehtävän luonne sitä välttämättä edellyttää. Välttämättömyyttä arvioitaessa otetaan huomioon:
1) Rajavartiolaitoksen henkilöstö- ja organisaatioturvallisuus;
2) täytettävä virka ja sen tehtäviin liittyvät uhkat;
3) Rajavartiolaitoksen *ja sen kaluston operatiivisen* suorituskyvyn suojaaminen;
4) muu kuin 1–3 kohdassa tarkoitettu erittäin tärkeä yleinen etu.
Edellä 1 momentissa säädetty ei koske virkoja, joihin valtioneuvosto nimittää.

Kadettien nimittäminen määräaikaisesti sotilasvirkaan rajaturvallisuuden häiriötilanteissa

Oikeusministeriö totesi, että rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain 9 §:n ehdotetun uuden 3 momentin perusteluissa on korostettu kadettien nimittämisen tarpeellisuutta ja välttämättömyyttä, mutta itse säännöksessä ei ole tällaista kriteeriä. Ministeriö ehdotti säännöksen täsmentämistä esimerkiksi siten, että Raja- ja merivartiokoululla upseerin koulutusohjelmassa opiskeleva kadetti voitaisiin nimittää nuoremman upseerin sotilasvirkaan enintään kuudeksi kuukaudeksi kerrallaan, jos se olisi tarpeen/välttämätöntä rajaturvallisuuden häiriötilanteen hoitamiseksi tai niihin varautumista tehostettaessa ja kohotettaessa. Tarpeellisuus- tai

välttämättömyyskriteerin myötä säännös vastaisi paremmin sille esitettyä tarvetta ja olisi täsmällisempi.

Oikeusministeriön mukaan säännökseen sisältyvää asetuksenantovaltuutta tulisi täsmentää esimerkiksi niin, että nimittäminen edellyttäisi riittävää koulutusta, mistä voitaisiin antaa tarkemmat säännökset valtioneuvoston asetuksella. Vaihtoehtoisesti riittävä koulutus voitaisiin määritellä suoraan laissa. Lisäksi ministeriö totesi, että säännöstä sovellettaessa olisi ilmeisesti velvollisuus noudattaa Rajavartiolaitoksen virkojen yleisiä kelpoisuusvaatimuksia koskevaa rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain 10 §:ää, vaikka sitä ei ole erikseen mainittu esityksessä. Lisäksi ministeriön mukaan rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain 9 §:n 3 momentin ja 26 b §:n käyttötilanteet vaikuttavat osin päällekkäisiltä.

Valtiovarainministeriö piti ymmärrettävänä, että Raja- ja merivartiokoululla upseerin koulutusohjelmaan kuuluvia opintoja suorittavia kadetteja voi olla Rajavartiolaitoksen toimialaan kuuluvien vakavien erityistilanteiden hoitamiseksi tarpeen nimittää määräajaksi erilaisiin tilanteen vaatimiin tehtäviin. Ministeriö piti kuitenkin ongelmallisena, että voimassa olevia kelpoisuusvaatimuksia ei tarvitsisi noudattaa, vaan niistä säädettäisiin asetustasolla poikkeus.

Valtiovarainministeriön mukaan ehdotus merkitsisi, että opiskelija voitaisiin nimittää määräaikaisesti virkaan, jonka edellyttämää koulutusta ja osaamista hänellä ei olisi. Esityksen mukaisissa tilanteissa kadetit tulisi nimittää sellaisiin sotilasvirkoihin ja tehtäviin, joiden kelpoisuusvaatimukset he opintojensa kyseisessä vaiheessa täyttävät. Siten he saisivat virkaan kuuluvat toimivaltuudet ja kuuluisivat sotilaskurinpidon piiriin. Samalla ministeriö suhtautui kielteisesti siihen, että sotilasvirkaan opiskeleville kertyisi jo opiskeluaikana sotilaseläkkeeseen oikeuttavaa palvelusta. Ehdotettu säännös poikkeaa tältä osin yleisestä eläkeaika- ja etuuslaskennasta ja on kustannuksiltaan yleisestä eläkejärjestelmästä poikkeava.

Upseeriliitto ry katsoi, että vaikutukset valmistumiseen tulee arvioida ennen kadetin nimittämistä määräaikaisesti sotilasvirkaan. Valmistumisen viivästyminen voisi vaikuttaa negatiivisesti valmistuvien upseerien määrään ja aiheuttaa pulaa upseereista. Säännöstä tulisi soveltaa vain poikkeuksellisesti rajaturvallisuuden häiriötilanteissa ja valmiutta kohotettaessa. Huomioon tulisi myös ottaa muun muassa eri opintosuuntien tutkintorakenteiden eroavaisuudet, kadetin suostumus ja mahdollisuus palveluksen hyväksilukuun osaksi opintoja.

Sisäministeriön vastaus:

Sisäministeriö katsoo, että asetuksenantovaltuutta voidaan täsmentää oikeusministeriön ehdottamalla tavalla. Riittävää koulutusta ei kuitenkaan tulisi määritellä lain tasolla, koska Rajavartiolaitoksen virkojen erityiset kelpoisuusvaatimukset on säädetty asetuksen tasolla (ks. nuoremman upseerin osalta rajavartiolaitoksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 26 §:n 1 momentin 1 kohta). Myös esimerkiksi rajavartiomieheltä ja tutkinnanjohtajalta vaadittavasta koulutuksesta säädetään asetuksessa (ks. rajavartiolaitoksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 48 ja 49 §). Olisi lainsäädännön kokonaisuuden kannalta selkeämpää, että myös määräajaksi nuoremman upseerin sotilasvirkaan nimitettävältä kadetilta edellytettävästä koulutuksesta säädettäisiin asetuksen tasolla kyseisen viran erityisten kelpoisuusvaatimusten yhteydessä.

Tarpeellisuusvaatimusta koskevan muutosehdotuksen osalta sisäministeriö katsoo, että se vastaisi säännöksen perusteluja ja sitä, miten viranomaiset tosiasiassa toimisivat ehdotuksen mukaisessa tilanteessa. Sisäministeriön näkemyksen mukaan tällaista kriteeriä ei kuitenkaan ole välttämättä tarpeen ottaa itse säännöstekstiin. Ehdotuksen mukaan säännöstä voitaisiin soveltaa rajaturvallisuuden häiriötilanteissa sekä tehostettaessa ja kohotettaessa valmiutta niihin varautumiseksi. Säännösehdotuksen sanamuoto vastaa tältä osin rajavartiolaitoksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 48 §:n 1 momentin toista virkettä. Kyseinen vuonna 2022 voimaan tullut asetusmuutos on valmisteltu sisäministeriössä, ja sen sanamuoto on tuolloin harkittu tarkasti. On myös tärkeää, että säännöksessä säilytetään mahdollisuus reagoida ennakollisesti vakavasti uhkaavaan, mutta ei vielä realisoituneeseen rajaturvallisuuden häiriötilanteeseen.

Säännökseen sisältyy jo nyt käytännössä monia sellaisia seikkoja, jotka vaikuttavat asiaa koskevaan harkintaan ja päätöksentekoon. Nimityspäätöksen tekisi tasavallan presidentti sisäministerin esityksestä, ja myös tässä yhteydessä päätöksen tarpeellisuus täytyisi perustella. Kadetteja ei varmastikaan nimitettäisi virkaan tilanteessa, jossa se ei olisi tarpeellista, koska muuten kadettien mahdollisuudet jatkaa opintojaan normaalisti ja valmistua suunniteltuna ajankohtana voisivat tarpeettomasti heikentyä. On Rajavartiolaitoksen kannalta tärkeää, että kadetit valmistuvat suunnitellusti ja pystytään nimittämään vakituisiin upseerin virkoihin. Ehdotus on kuitenkin laadittu siitä syystä, että eräissä vakavissa tilanteissa voi olla tärkeää saada Rajavartiolaitoksen päällystöön vahvistusta. Rajavartiolaitoksen henkilöstöresursseja on normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa kyettävä lisäämään nopeasti tilanteen vaatimalla tavalla organisaation eri tasoilla ja tehtävissä.

Virkaan nimittäminen ja viranhoito myös käytännössä edellyttäisivät, että Maanpuolustuskorkeakoulu olisi tehnyt päätöksen kadetin opiskelun määräaikaisesta keskeyttämisestä. Maanpuolustuskorkeakoulusta annetun lain (1121/2008) 26 §:n mukaan Maanpuolustuskorkeakoulu voi keskeyttää opiskelijan hakemuksesta tämän opiskelun määräajaksi. Tähän päätöksentekoon sisältyy harkintaa. Käytännössä asiasta ja sen perusteista käytäisiin keskusteluja Rajavartiolaitoksen ja Maanpuolustuskorkeakoulun välillä jo ennen kuin kadetit hakisivat opintojensa määräaikaista keskeyttämistä.

Lisäksi sisäministeriö täsmentää, että ehdotettua säännöstä sovellettaessa täytyisi noudattaa rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain 10 §:ää sotilasvirkaan nimittämisen yleisistä edellytyksistä. Esitykseen sisältyvän kahden kadetteja koskevan ehdotuksen välistä suhdetta on puolestaan käsitelty esityksen jaksossa, joka koskee vaikutuksia viranomaisten toimintaan (HE 1/2024 vp, s. 22–24).

Kadettien virkanimikettä koskeviin huomioihin sisäministeriö toteaa, että esityksen valmisteluvaiheessa on huolellisesti harkittu kadeteille parhaiten soveltuvaa sotilasvirkaa. Voimassa olevassa rajavartiolainsäädännössä ei ole säädetty sellaisesta sotilasvirasta, jonka erityiset kelpoisuusvaatimukset kadetit täyttäisivät ennen valmistumistaan, minkä vuoksi lainsäädäntöä on tarpeen päivittää. Koronapandemian aikana havaittiin, että joissain tilanteissa myös upseereiksi opiskelevien kadettien olisi tarpeen voida tukea Rajavartiolaitosta. Myös nykyisessä turvallisuustilanteessa on käynyt selväksi, että rajaturvallisuustilanne voi muuttua nopeasti ja vakavasti. Opiskelijoiden Rajavartiolaitoksen päällystölle tarjoama tuki voi vakavissa tilanteissa olla merkittävää ottaen huomioon, ettei upseereja ole käytännössä mahdollista rekrytoida vapailta työmarkkinoilta.

Vaihtoehtoina on toisin sanoen joko muuttaa jonkin olemassa olevan sotilasviran erityisiä kelpoisuusvaatimuksia tai säätää kokonaan uudesta sotilasvirasta, jonka erityiset kelpoisuusvaatimukset kadetit täyttäisivät. Esityksen vaihtoehtoja koskevassa jaksossa on tarkemmin selostettu, miksi uudesta sotilasvirasta säätäminen ei ole tässä yhteydessä kannatettavaa ja miksi nuoremman upseerin virka on todettu kadeteille soveltuvimmaksi (ks. HE 1/2024 vp, s. 28–29). On syytä painottaa, että kyse ei ole siitä, että nuorempia upseereja nimitettäisiin virkaan erityisistä kelpoisuusvaatimuksista välittämättä, vaan niitä muutettaisiin harkitusti ja rajatusti siten, että kadetilta edellytettäisiin riittävän pitkälle edenneitä opintoja.

Kadettien opinnot kestävät kokonaisuudessaan noin kolme vuotta, ja kadettien täytyisi esityksessä kuvatulla tavalla olla opintojensa viimeisissä vaiheissa. Kyse olisi opiskelijoista, joilla olisi monien vastavalmistuneiden nuorempien upseerien tehtävien edellyttämää osaamista. Esityksessä on myös painotettu, että opintojen keskeneräisyys otettaisiin huomioon perehdytyksessä ja tehtävien tarkemmassa sisällössä. Ehdotuksen perustelujen mukaan määräajaksi virkaan nimitetyille nuoremmille upseereille tulisi antaa vain sellaisia virkatehtäviä, joihin heillä olisi riittävä osaaminen ottaen huomioon heidän opintosuuntansa ja opintojensa vaihe. Perehdyttäminen ja sopivien työtehtävien antaminen olisivat työnantajan ja esihenkilön vastuulla.

Sotilaseläkettä koskevan huomion osalta sisäministeriö tuo esiin, että ehdotuksessa ei ole kyse siitä, että kadetit palvelisivat säännönmukaisesti opintojensa aikana sotilasvirassa kerryttäen siten

merkittävän määrän sotilaseläkkeeseen oikeuttavaa palvelusta jo ennen valmistumistaan. Edellä kuvatusti kyse olisi tilapäisestä järjestelystä poikkeuksellisessa ja vakavassa tilanteessa.

Upseeriliiton esittämien huomioiden osalta sisäministeriö toteaa, että esityksen valmisteluvaiheessa on tunnistettu viranhoidon mahdolliset kielteiset vaikutukset kadettien opintojen etenemiseen ja valmistumiseen. Tästä syystä esityksessä on painotettu, että esimerkiksi viranhoidon kestoa koskevassa harkinnassa pitäisi huomioida kadettien mahdollisuudet jatkaa opintojaan ja valmistua. Nimittäminen edellyttäisi kadetin suostumusta. Myös kadettien eri opintosuuntien tutkintorakenteiden eroavaisuudet on tunnistettu esityksen valmisteluvaiheessa, minkä vuoksi esityksessä on todettu, että ehdotus soveltuisi parhaiten rajavartio-opintosuunnan eli niin sanotun maapuolen kadetteihin. Muiden opintosuuntien kadetteja ei kuitenkaan ole tarkoituksenmukaista rajata säännöksen soveltamisalan ulkopuolelle. Maanpuolustuskorkeakoulu päättää suoritetun palveluksen hyväksiluvusta opintoihin.

Sisäministeriön näkemyksen mukaan ehdotettua 9 §:n 3 momenttia voitaisiin muuttaa esimerkiksi seuraavalla tavalla:

9 §

Rajavartiolaitoksen virat

— —

Rajaturvallisuuden häiriötilanteissa sekä tehostettaessa ja kohotettaessa valmiutta niihin varautumiseksi Raja- ja merivartiokoululla upseerin koulutusohjelmassa opiskeleva kadetti voidaan nimittää nuoremman upseerin sotilasvirkaan enintään kuudeksi kuukaudeksi kerrallaan. ~~Nimittämisen edellyttämästä koulutuksen vaiheesta~~ *Nimittäminen edellyttää riittävää koulutusta, mistä* säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.